

Schrijf jij blokletters of aan elkaar?

Steeds meer kinderen leren schrijven in blokletters. Door tablets, computers en telefoons wordt het aan elkaar schrijven, het zogeheten verbonden schrift, steeds minder populair. Wat is beter voor de ontwikkelingen van een kind: aan elkaar schrijven of in blokletters? En wat zijn de meningen van de kinderen? Zal in de toekomst het handschrift nog wel bestaan of worden pen en papier vervangen door technologie? En wat werkt beter voor de schoolprestaties: aan elkaar schrijven of toch los? Wat schrijft sneller en is toch leesbaar?

De term hanenpoten bestaat al sinds de 17de eeuw, maar is actueler dan ooit. Lambert Schomaker, onderzoeker van handschriften aan de Rijksuniversiteit Groningen, weet hoe het nakijken in de loop der jaren moeilijker werd. "Vroeger was het duidelijk en schreef je aan elkaar. De huidige generatie is overgestapt op een 'gemengd handschrift' dat moeilijker te ontcijferen is." Soms komt Schomaker een hoofdletter R tegen midden in een woord. Ook aan het begin van de zin is het moeilijk te zien of de kinderen nou wel of niet een hoofdletter hebben gebruikt. "Hoofdletters, kleine letters en cursieve letters staan kriskras door elkaar." Door al die variatie kost het meer moeite om de handschriften te lezen. "We hebben testjes gedaan waarbij studenten elkaars handschrift moesten ontcijferen", vertelt Schomaker. "Slechts 50 tot 60 procent van de woorden was leesbaar. Schrijven is iets geworden wat je voor jezelf doet."

Op basisschool Kornak in Uitgeest leer je schrijven in blokletters. Directrice Irma Jacet zegt: "Al tien jaar schrijven ze hier met blokletters. Dat vinden wij wat minder ouderwets. Onze leerlingen lezen natuurlijk ook veel teksten met getypte letters, die eigenlijk altijd blokletters zijn, en daarbij is het handig dat wat ze schrijven overeenkomt met wat ze lezen. "Zij die moeite hebben met schrijven in groep 3 kunnen op veel scholen al overstappen naar de blokletters." Grafoloog Corrie Smetsers, ontwerper van de nieuwe schrijfmethode 'Los Schrift', zegt dat er veel kinderen zijn die het verbonden schrift niet aankunnen en dat los schrijven een oplossing is. De schrijfmethode van Smetsers is anders dan het zogenaamde blokschrift dat tot nu toe werd gebruikt voor kinderen die moeite hebben met schrijven. De letters zijn 'rechtshellend' in plaats van geheel verticaal. Ook zijn de letters 'p' en 'q' in het blokschrift even lang, net als de 't' en de 'd'. Smetsers zegt dat dat zogenaamd makkelijk is, maar voor hen die net leren schrijven en lezen is dat juist moeilijk. "Als er meer ritme in een handschrift zit, door verschillende hoogtes, kunnen kinderen het verschil tussen letters beter zien."

Theo Thijssen, docent schrijven aan het Instituut Pabo in Utrecht, is van mening dat kinderen in het begin alleen blokletters moeten leren. Hij vindt twee schriften omslachtig en verwarrend. "Handschriftontwikkeling is echter geen ouderwets idee, maar een moderne praktijk die zich bij elk kind dat leert schrijven voltrekt. Het leren schrijven met blokschrift is juist een ouderwets gegeven." Volgens Thijssen ontstond na de Eerste Wereldoorlog al een blokschriftmethode van Schalijs & Bak-kum. Veel kinderen ontwikkelden een zeer bruikbaar handschrift. Door de tegenvallende resultaten keerde men spoedig terug naar het verbonden schrift. Toch kiest Theo Thijssen zelf voor het leren van blokletters.

Onderzoekster Anneloes Overvelde houdt zich ermee bezig. Zij zegt: "Het voordeel van blokletters is dat ze heel eenvoudig zijn. Het gebonden schrift is veel moeilijker te leren. Het nadeel ervan is dat het sneller te schrijven is dan gebonden schrift, maar dat het er rommeliger uitziet."

Journalist Jaap Schuurman vindt dat er al zoveel standaard is in de maatschappij. “De kleding die we dragen, de auto’s waarin we rijden. Het handschrift voegt gewoon iets van jezelf toe. Als je de letters aan elkaar schrijft, voeg je iets van je eigen stijl toe. Er zit meer emotie in. Bij de blokletters mist er een stukje persoonlijkheid.”

Om beide handschriften op school te leren gaat ook geen succes worden. Daar zijn de meeste onderzoekers het wel over eens. Het wordt door moderne schrijfpedagogen ook sterk afgeraden om twee soorten schrift door elkaar heen aan te leren. Als de kinderen eerst blokschrift leren schrijven en daarna over moeten gaan op lopend schrift, werkt dat erg verwarrend. Schrijfpedagogen kiezen voor het soort schrift dat goed uitvoerbaar is en dat woordvorming vooropstelt. Het tekenen van blokletters doet dat zeker niet, vinden de schrijfpedagogen. Met blokletters maak je het schrijven voor de kinderen juist veel moeilijker dan met verbonden schrift. Het aanleren van blokletters stuit op veel problemen. Een belangrijk argument is dat de juiste letter- en woordspatie aanhouden uiterst ingewikkeld is. Een ander argument is dat de kinderen de schrijfconstructie niet kunnen doorzien. Het startpunt van de letters ligt op verschillende hoogtes en de startrichting wisselt per letter.

De mening van de kinderen is erg verdeeld. Op basisschool Kornak vinden de kinderen dat je met blokletters sneller kunt schrijven ten opzichte van het gebonden schrift. Ook zijn de letters dan mooier en duidelijker te lezen.

Op basisschool de Klimop in Castricum schrijven ze nog steeds op de ‘old school’ manier. Daar zeggen ze dat het er wellicht ouderwets uitziet, maar uiteindelijk wel mooier staat.

In Amerika besteden leerlingen steeds minder aandacht aan hun handschrift dan decennia geleden. Volgens het rapport van onderzoekster Christie Blazer staat het afnemen van het cursief schrijven gelijk met het toenemende gebruik van technologie en de indruk dat de tijd die de leerlingen doorbrengen met het leren van het schrift beter ingezet kan worden voor zinvoller onderwijsinhoud. Zij zegt dat leerkrachten volhouden dat de eisen van modern onderwijs het vrijwel onmogelijk maken het handschrift in het curriculum in te passen. Van basisschoolleerkrachten wordt nu geëist dat zij lesgeven over drugs, gezondheid, karakteropvoeding, en andere onderwerpen die voorheen geen deel uitmaakten van het curriculum.

Om de mening te weten van onze leeftijdsgenoten hebben we wat klasgenoten en vrienden gevraagd wat zij beter vinden: aan elkaar schrijven of blokletters? Daarbij was iedereen het er grotendeels mee eens dat zij blokletters beter vinden. Zo werd onder andere gezegd dat je met het verbonden schrift veel onduidelijker en rommeliger schrijft. Blokletters zijn veel beter leesbaar voor iedereen en voor jezelf. “Met blokletters schrijf je veel sneller dan met het gebonden schrift, wat weer erg belangrijk is bij het maken van aantekeningen in de les. Bij het aan elkaar schrijven gaat dit minder snel, en als je sneller gaat schrijven, valt er aan het eind helemaal niets meer van te lezen,” aldus een klasgenoot. De kleine minderheid die voor aan elkaar schrijven is, deelt de mening met kinderen van basisschool de Klimop.

Iets waar iedereen het over eens is, is dat het handschrift moet blijven bestaan. Anneloes Overvelde zegt: “We weten uit onderzoek dat het leren schrijven met de hand ervoor zorgt dat je hersenen er actiever mee bezig gaan, waardoor je sneller leert lezen.” Daar is ook Schuurman het mee eens. “Met de hand schrijven moet je het eigenlijk in één keer goed doen en dat zorgt ervoor dat je beter moet nadenken, waardoor je zinnen uiteindelijk mooier zullen worden.”

Het lijkt erop dat er in de toekomst steeds meer examens en testen zullen worden afgenomen via computers. Lambert Schomaker vindt het jammer. “De authenticiteit is weg als iedereen op de computer werkt.” Het verbaast de hoogleraar niet dat studenten last krijgen van kramp als ze een tentamen moeten schrijven. “Vergelijk het met schaatsen. Daar krijg je ook spierpijn van als je het lang niet hebt gedaan. Studenten zijn maanden op Facebook en Twitter bezig en moeten dan ineens schrijven. Bovendien is de spierspanning met dat nieuwe, gemengde schrift minder geleidelijk verdeeld. Het is steeds aanspannen, loslaten. Of helemaal niet loslaten, want bij een tentamen zijn de schrijvers gestrest. En daar krijg je kramp van.”

Samenvattend zijn we er nog niet uit wat beter is. De ene expert zegt dat het beter voor je handschriftontwikkeling is om aan elkaar te schrijven. De ander is van mening dat blokletters beter aan te leren zijn, omdat boeken, teksten, smartphones en computers ook gebruik maken van blokletters. Je handschrift is een persoonlijke weerspiegeling van jezelf en daarbij uniek.

Hierbij onze beschouwing die is beoordeeld met een 8,7!

Bedankt voor alle informatie!

Mvg,

Desi Spoelstra/30.10 2015

Biografie

Bakker, M. 6 februari 2012. Jongeren schrijven onleesbaar en krijgen kramp, door computer.

Binnengehaald 19 september 2015, van <http://www.volkskrant.nl/binnenland/jongeren-schrijven-onleesbaar-en-krijgen-kramp-door-computer~a3157881/>

Blazer, C. Maart 2010. Moet cursief schrijven altijd nog worden onderwezen op scholen?

Binnengehaald 20 september 2015, van

<http://frp.home.xs4all.nl/Handschriftontwikkeling/Artikelen/Bundel%2044%20-%20Blazer%20-Information%20Capsule.pdf>

Van Buuren, M. Maart 2007. Schrijven en lezen, sneller en beter (2). Binnengehaald 17 september 2015, van <http://www.schrift-online.nl/assets/schrift/pers/Schrijven%20en%20lezen,%20sneller%20en%20beter.pdf>

Van Osch, K. December 2009. Blokletters of verbonden schrift? Binnengehaald 19 september 2015, van <http://frp.home.xs4all.nl/Handschriftontwikkeling/Artikelen/Osch%20Karin%20van.pdf>

Stoop, M. 5 april 2015. Blokletters of aan elkaar schrijven? Binnengehaald 9 september 2015, van <http://jeugdjournaal.nl/item/779073-blokletters-of-aan-elkaar-schrijven.html>

Daniëlle Kootstra, Desi Spoelstra

Stamklas LH5H

Docent S. Hoekstra

1342 woorden

Inleverdatum 9 oktober 2015

Afwegingen:

1. Hoe belangrijk vind je schrijven t.o.v. typen? [bij sommige taken schrijven, bij andere typen belangrijk]
2. Vind je de persoonlijke of zakelijke ontwikkeling van een kind belangrijk? (lopend vs. blokschrift)? [beide]
3. Vind je schoolprestaties belangrijk? (onthouden/geheugen, snelheid, letterpositie/woordbeeld)? [ja]
4. Vind je leesbaarheid of snelheid belangrijker? [voor ander de leesbaarheid, voor jezelf snelheid]
5. Wat vind je belangrijker: éénvormig schrift (blok of lopend) of veelvormig schrift (on-/verbonden, blok, hoofdletters door elkaar)?
6. Waar kies je nu voor:
  - ? eerst blokschrift, daarna lopend schrift?
  - ? eerst onverbonden, rechtshellende schrijffletters, daarna dezelfde verbonden; in bovenbouw blokschrift

Overwegingen bij het geven van taken/opdrachten

1. Bij leren lezen/schrijven:

1. *blokschrift* (voordeel: drukletter; nadeel: omkeringen), of
2. *lopend schrift* (voordeel: woordbeeld; nadeel: lastiger te schrijven)?

2. Bij overige taken:

1. *blokschrift* (zakelijk, leesbaar, onderbroken), of
2. *lopend schrift* (persoonlijk, minder leesbaar, verbonden), of
- 3.1 *éénvormig schrijven* (blokschrift of lopend schrift), of
- 3.2 *veelvormig schrijven* (los/vast, blok, lopend, hoofdletters door elkaar)?

3. Schrijven of typen:

1. alleen schrijven?
2. eerst schrijven, erna typen?
3. eerst typen, erna schrijven?
4. alleen typen?

4. Bij maken van aantekeningen:

1. *schrijven* (beter onthouden door concentratie en samenvatten), of
2. *typen* (eerder afgeleid en gedachteloos overnemen)?

5. Waar gaat het in wezen om:

1. *persoonlijke ontwikkeling* (eigen vormgeving, lopend schrift), of
2. *zakelijke vorming* (leesbaarheid, snelheid, blokschrift)?